

תכני תקשורת והשפעתם על דעת הקהל

כתבה :סימונה ווסרמן

תכני תקשורת והשפעתם על דעת קהל

מרכזיותה של התקשורת בתהליך
קביעת דעת קהל

אסכולת סדר היום

- התקשורת מכתיבה לנו על מה חשוב שנחשוב.
- ברגע שאירוע מסוים קיים בתקשורת סימן שהוא חשוב.
- הבלטה- טכניקה או אמצעי לקביעת סדר היום.
באמצעות תהליך ההבלטה אמצעי התקשורת מסבים את תשומת לב הציבור לסוגיות מסוימות.
כותרת ראשית, גודל, היקף.

סדר היום בעיתונים שונים

<https://www.the7eye.org.il/292641> •

החל מתחילת שנות ה-70 של המאה הקודמת, חל מהפך בתפיסת הכוח שמייחס הציבור לאמצעי התקשורת:

לפני: גישת המחט התת עורית שייחסה
השפעה עצומה לאמצעי התקשורת.

אחרי: תיאוריית סדר היום.
גישה המייחסת לתקשורת השפעה חלשה
יותר:
התקשורת אינה קובעת לציבור מה לחשוב,
אלא על מה לחשוב.

מאיפה הגיע המושג?

- המושג סדר יום הופיע לראשונה במחקר שערך מקומבס ושואו בשנת 1972. חוקרים אלה, מאונ' קרולינה, בדקו את תפקידה של תקשורת ההמונים בקמפיין הבחירות לנשיאות בשנת 1968 בעיירה צ'אפל היל. למחקרם הם בחרו 100 קולות צפים - בוחרים שטרם החליטו למי להצביע. ההנחה היתה שאנשים אלה יגלו התעניינות יתרה בקמפיין הבחירות.
- במהלך ראיונות שעברה קבוצת המחקר נשאלו הנבדקים מהם לדעתם שלושת הנושאים בהם צריך הממשל להתמקד ובהם לפעול. מתשובות הנבדקים התקבלה תמונה שבה כיכבו 5 נושאים מרכזיים החשובים בעיני הציבור. זה היווה, מבחינת החוקרים, את סדר היום הציבורי.
- סדר היום התקשורתי נבדק ע"י ספירת מספר הכתבות החדשותיות-בעיתון, ברדיו ובטלוויזיה, בתשעת אמצעי תקשורת ההמונים שהיו בעיירה.
- ומה הם גילו כמובן?

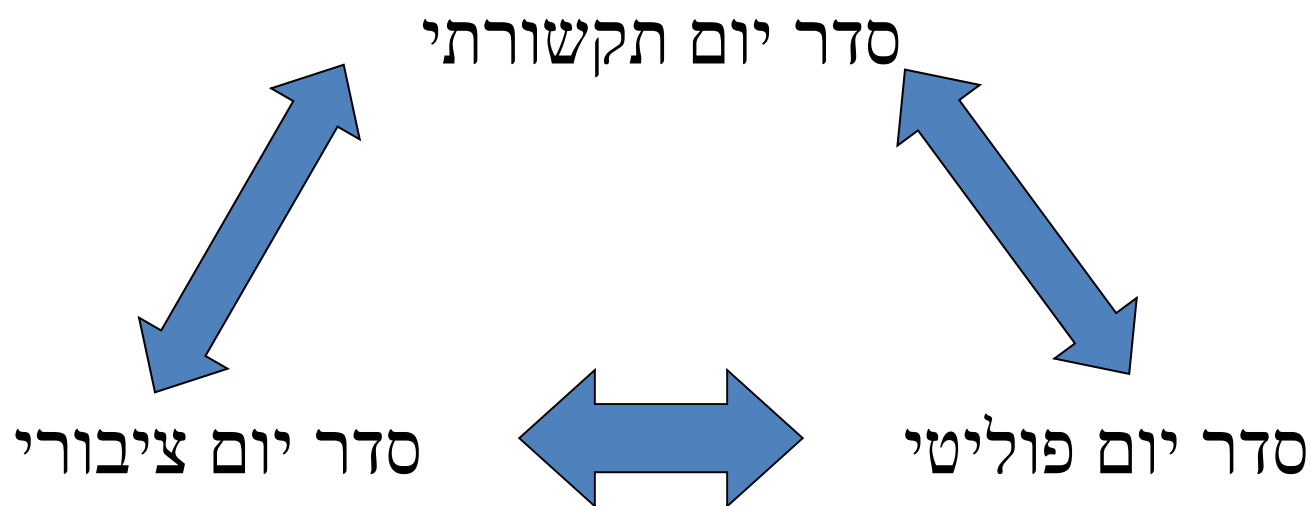
ממצאי המחקר:

החוקרים מקומבס ושואו מצאו קורלציה גבוהה בדירוג חמשת הנושאים שעל **סדר היום הציבורי** לבין חמשת הנושאים שעל **סדר היום התקשורתי**. החוקרים הסיקו מכך כי תקשורת ההמונים היא זו שקובעת את סדר היום הציבורי.

תרומתם של מקומבס ושואו היתה השימוש במונח סדר יום מונח שהביא בעקבותיו מחקרים רבים שעסקו באותו נושא.

(מתוך מאמרה של ד"ר תיקי בלס, אונ' בר-אילן).

האם רק התקשורת קובעת את סדר היום?

"בהכללה רחבה, אפשר לומר שחברי כנסת עושים הכל
בשביל פרסום והעיתונאים עושים הכל בשביל
הרייטינג" (אילנה דיין, 2012).

איך קובעת התקשורת לציבור על מה לחשוב?

על-פי מידת הבולטות שהתקשורת נותנת לנושאים מסויימים: עצם התייחסותה של התקשורת לנושאים מסויימים ולא לאחרים ומידת התעסקותה בהם, משפיעה על הנושאים שבהם יעסוק הציבור.

איך עושה זאת:

כל אמצעי התקשורת מסקרים את הנושא.

מיקום הנושא בעיתון/אינטרנט או במהדורת החדשות/רדיו.

נפח הידיעה- הזמן המוקצב לידיעה במהדורת החדשות או המקום בעיתון- אורך הכתבה כמה עמודים?

טיפול מתמשך בנושא יסמנו כבעל חשיבות לעומת אזכור חד פעמי.

כותרות גדולות ומוטות מבחינה ערכית (אינן עובדתיות אלא פרשניות כמו "השמיים נפלו", "המדינה בהלם").

תמונה - ככל שיש יותר תמונות זה מושך תשומת לב ומצביע על כך שהנושא חשוב.

אתם קובעים:מה יופיע במהדורת החדשות?

- רעידת אדמה במוזמביק – אין נפגעים.
- רעידת אדמה בפתח תקווה – אין נפגעים.
- רעידת אדמה במוזמביק – 200,000 הרוגים.
- רעידת אדמה במוזמביק – 40 הרוגים.
- רעידת אדמה במוזמביק – 20 הרוגים וחשש לחיי שני ישראלים שטיילו במקום.
- רעידת אדמה במוזמביק בה נהרג אחד ראש ממשלת שוודיה.
- רעידת אדמה במוזמביק – לאחר 20 יום נמצאה אישה שילדה תאומים מתחת להריסות.
- רעידת אדמה במוזמביק בדיוק כשאנג'לינה ג'ולי נסעה לאמץ שם ילד.

קריטריונים לבולטות:

- קרוב.
- גדול.
- זווית אישית.
- בעל השפעה.
- יוצא דופן.
- צהוב.

אתם קובעים: האם פותח את מהדורת החדשות?

- חייל צה"ל נהרג ברעידת אדמה בצפון הארץ.
- נערה מתיכון בנהריה נהרגה ברעידת אדמה בעת טיול.
- נער בדואי נהרג ברעידת אדמה בצפון הארץ.
- נערה פלסטינית נהרגה ברעידת אדמה בשטחים.

קייס אלהואשלה מכפר סלב שבפזורה הבדואית.

https://www.mako.co.il/news-channel2/Channel-2-Newscast-q2_2018/Article-be81285ba5ef261004.htm

סדר היום

- כלי תקשורת שונים נוטים להסכים ביניהם לגבי בולטות היחסית של נושאים מסוימים.
- סדרי היום של התקשורת אינם תואמים במדויק מדדים מן המציאות.
- לגופי תקשורת שונים יש לרוב מערך דומה של סדרי עדיפויות בחדשות.
- האינטרנט מאפשר, בין יתר, לחפש חדשות בהתאם לסדר היום האישי.

מי קובע את סדר היום בפייסבוק?

מה ההבדל בין שתי הכותרות?

מתוך "לפני כולם" א-ה בשעה 21:00

הבחירות בגרמניה: מרקל מנצחת ונחלשת, הימין הקיצוני מפתיע

על אף היציבות הפוליטית היחסית המובטחת עם היבחרה מחדש של הקנצלרית, צפויים שינויים משמעותיים בבונדסטג שיכלול לראשונה מאז איחוד גרמניה שש סיעות שונות

[עדי דניאל](#) 24/09/17 11:39 [אקטואליה וחדשות](#), [חדשות חוץ](#)

תוצאות מדגם הבחירות הפדרליות בגרמניה פורסמו הערב (ראשון) ובהתאם לתחזיות מפלגתה של הקנצלרית הנוכחית, אנגלה מרקל, מובילה. המפלגה הנוצרית דמוקרטית זוכה ל-33.5%, אחריה עם 21% – המפלגה הסוציאל דמוקרטית. 13.5% למפלגת אלטרנטיבה לגרמניה (ימין), 10% למפלגה

הבחירות בגרמניה: מפלגת הימין הקיצוני השלישית בגודלה בפרלמנט, מרקל תמשיך לכהונה רביעית

מפלגת הימין-מרכז בראשות הקאנצלרית נחלשה וקיבלה 33% מהקולות ■ מפלגת "אלטרנטיבה לגרמניה" קיבלה 12.6% מהקולות ואיימה: נרדוף את מרקל, נשנה את המדינה ■ הסוציאל-דמוקרטים התרסקו עם 20.5% מהקולות והודיעו כי לא יישבו בקואליציה עם מרקל ■ הקאנצלרית: לא מצטערת על ההחלטה להתיר כניסת פליטים

מסגור

- דרך למתן פרשנות לפריטים עובדתיים.
- שימוש במילים או במשפטים מסוימים, העמדת התייחסויות הקשריות מסוימות, שימוש בסטריאוטיפים, בחירה של צילומים מסוימים, מתן דוגמאות מסוימות היוצרים הטיה מסוימת של המציאות.
- מבחינים בשני סוגים:
 1. הטיה מכוונת
 2. הטיה שבה המוטיבציה ודפוס החשיבה של העיתונאי משפיעים באופן בלתי מכוון.

מסגור אירועי מול נושאי

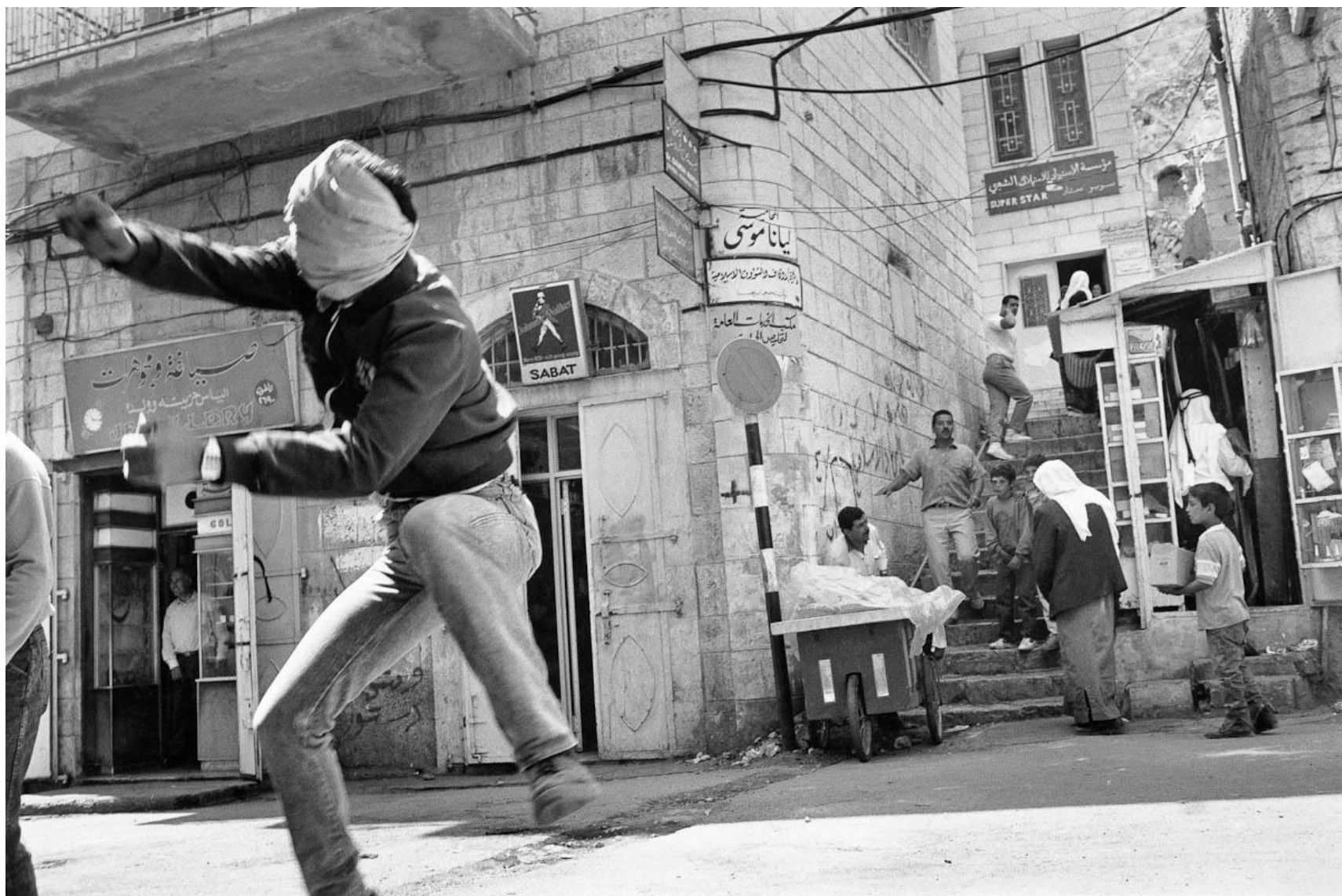
- **מסגרת אירוע** – מציגה את הנושא כאירוע בודד.
בד"כ צופים נחשפים לכתבה במסגור אירועי
מטילים את האחריות על האישים המעורבים.
- **מסגרת נושא** – מציגה את הנושאים החברתיים
באופן כללי ומופשט, תוך התמקדות רבה ברקע
ובמתן הסברים והבהרות. בד"כ מביא את הצופים
להטיל אחריות חברתית.

דוגמא: סיקור עיתונאי של האינתיפאדה הראשונה מול האינתיפאדה השנייה

- באינתיפאדה הראשונה התקשורת הייתה תקשורת מגויסת למוטיב הלאומי, שימשה בתפקיד "תקשורת כהתכנסות", וזנחה את תפקידה "ככלב השמירה של הדמוקרטיה". (לפי מודל ההתגייסות העיתונאית השגור בעת מלחמה)

האינתיפאדה הראשונה

- הצגה בשחור-לבן.
- הצגת החיילים הישראלים בוואקום.
- הצגת הצד השני כמאיים. המון משולהב: לבוש בכפייה ומניף חומר נפץ. אי הצגת סבלו.
- מחיקת זהותו של הפלסטיני. ראיונות רק עם ישראלים.
- מסגור אירועי. הוצאה מההקשר: "הפרות סדר ביהודה ושומרון" ולא חלק מתהליך של מחאה המונית.

טוה: עוד יום של מהומות – ויריות

(תצלום: סוכן נאקסטראנד, סירי)

חיילים ישראלים חודשים אחרי מפגעים ויריים באוויר, בעת כיוון הפגזה בעזה אתמול.

אחריות המהומות בשטחים

2 נהרגו ועשרות פצועים בגל של התפרעויות אלימות ביר"ש ובעזה □ בין ההרוגים – ילד בן 11 מחאניונס □ בשכם חקפו צעירים במטילי-ברזל סוור של צה"ל ופצעו קצין □ גהרס בית המחבל מקלקיליה, שהטיל את בקבוק התבערה על משפחת מווס

האינתיפאדה השנייה

- ייצוג באפור
- ראיונות עם מנהיגים טרוריסטים פלסטינים.
- הראו את הפלסטיני מהרחוב המקביל לקורא הישראלי.
- הוצגו שתי פנים: אויבות ופגיעות.

Activestills.org

המתאבדת ממסעדת מקסים

האם המסגור השפיע על תפיסת עולמו של הקהל?

1. מי שתפס את הסכסוך בגוונים של אפור – מאושש ומחזק את תפיסתו.

2. מי שתופס את הסכסוך בגוונים של שחור לבן חווה פער בין התקשורת לדעותיו ויצדיק את הסבל שנגרם לצד השני. אולם להתבוננות הפוכה זו יש פוטנציאל לערער את התפיסות שהשתרשו בציבור בנוגע לחלוקת התפקידים בסכסוך של רעים וטובים. תורמת ללקיחת אחריות מוסרית.

שלושה סוגי השפעה: עיצוב, שינוי או חיזוק.

האם המסגור משפיע על תפיסת עולמם של הקהל?

1. התקשורת מציגה בדרך כלל מספר מסגרות לכל אירוע או נושא. לכל עיתונאי דעות ועמדות שונות, שייכים לגופים תקשורתיים שונים וכו'.
2. מידת ההכרות האישית של הנמען עם הנושא.
3. ישנם חלקים בציבור שמגלים יכולת קריאה מתנגדת או ביקורתית. תלוי במידה רבה ברקע שלהם, במידת ההשכלה שלהם וביכולת הביקורת שלהם.
4. מידת ההשפעה של מיסגור משמעותית יותר בביסוס עמדות קיימות.

השפעות

- אסכולת סדר היום טוענת שאמצעי התקשורת מסוגלים להשפיע לא רק על מה לחשוב אלא גם על מה חשוב לחשוב.
- אסכולת המסגור טוענת שאמצעי התקשורת משפיעים גם כיצד לחשוב ומה לחשוב על האירוע.

האם התקשורת משקפת מציאות או יוצרת מציאות?

סיקור המחאה החברתית

- סיקור מחאות חברתיות בישראל ובארצות הברית כלל תיאורי סולידריות ותמיכה שהראו באופן ברור כיצד הבניית הסיקור הוטמעה בעיתונות ובאה לביטוי בטקסטים חדשותיים. הסיקור העיתונאי מוסגר ועיצב את נרטיב המחאה במשמעותו החברתית והעצים את תחושת השליחות של מי שיצאו להפגנה למען תיקונים חברתיים. תחושת השליחות התבטאה כמאבק של כלל האוכלוסייה. חשוב לציין שגם המחאה בארה"ב וגם בארץ הגיעו לממדים גדולים, למרות האידיאולוגיות השונות שבבסיס שתי המדינות. מייחסים את גודל הצלחת המחאה לאופן הסיקור האוהד שהיה זהה בשתי הארצות.

מחאת הנכים

• מה עמדת התקשורת?

לאחר חסימה של כשעה וחצי בעקבות מחאת הנכים: כביש 1 נפתח לתנועה

הנכים מחו על אי קידום הצעת החוק שאישרה הממשלה ונועדה להבטיח שיקבלו את הקצבה המוגדלת כבר בתחילת השנה הבאה. עומסי תנועה מורגשים באזור שער הגיא

אלון חכמון, יובל בגנו / 26/12/2017 17:41 עודכן בתאריך: 26/12/2017 19:16

תגיות: חסימות כבישים, מחאת הנכים

חזרו לכבישים: הנכים חסמו את הכניסה לנתב"ג

בוקר כאוטי בדרכים: לראשונה מאז ההסכמות עם הממשלה, ארגון נכים שתמך במתווה שב לחסום כבישים - ונוסעים מכביש 40 לא הצליחו להגיע לנתב"ג. עומסים גם בכבישים רבים אחרים, בירושלים רחובות חסומים עקב ביקור סגן נשיא ארה"ב

אמיר אלון ואיתי בלומנטל עדכון אחרון: 22.01.18 , 09:02

🏠 הפכו את ynet לאתר הבית

מחאת הנכים: חסימות בכניסה לנתב"ג

שתי הכניסות, מכיוון כביש 1 ומשער לוד נחסמו לסירוגין • ארגון "הנכים הופכים לפנתרים": "אין נכנס ואין יוצא"
